

Лілія Невара

Щодо джерел міжнародного освітнього права

У статті досліджуються міжнародно-правові акти у сфері освіти, що відображують процес формування галузі міжнародного освітнього права. Розглядається роль міжнародних організацій у створенні сучасного світового освітнього простору. Систематизовано процес зближення і гармонізації системи освіти країн Європи щодо створення європейського простору вищої освіти за єдиними стандартами.

Ключові слова: світовий освітній простір, освітня система, право на освіту, академічна свобода, міжнародне освітнє право

The article deals with international instruments in the field of education, reflecting the process of formation of International Education Law. The article describes the role of international organizations in the creation of the modern world educational space. The analysis discovers systematized process of convergence and harmonization of the education system in Europe to create a European Higher Education Area run by the same standards.

Key words: world educational space, educational system, the right to education, academic freedom, international education law

Заради поглиблення взаєморозуміння між народами Європи, більшого єднання між членами Ради Європи та інших європейських держав, які можуть приєднатися до неї, у 1954 році Рада Європи уклала загальну Європейську культурну конвенцію. Метою цієї Конвенції є вивчення мов, історії та культури усіх держав-членів та інших країн і загальної для усіх культури, збереження та втілення в життя ідеалів та принципів, які є їхнім спільним надбанням. Рада Європи вважає, що для досягнення поставленої мети потрібно проводити політику спільних дій, спрямованих на збереження європейської культури та заохочення її розвитку, укладати двосторонні культурні конвенції між її державами-членами. Держави, що підписали цю Конвенцію погодились вживати відповідних заходів для збереження свого національного внеску до загальної культурної спадщини Європи та сприяти його збільшенню. А саме, по можливості заохочувати своїх громадян вивчати мови, історії, культури інших держав-членів та сприяти такому вивченню на своїй території [1].

Національні освітні системи різного типу і рівня різняться між собою культурними і філософськими традиціями, рівнем завдань, цілей, якісними станами та об'єднуються у сучасний світовий освітній простір. В кожній освітній системі наявні глобальні тенденції й збережено розмаїтість, тому варто говорити про нього як про єдиний організм, що формується.

Початок цьому процесу було покладено після Другої світової війни у 1948 році, коли Генеральна Асамблея ООН прийняла Загальну декларацію прав людини, в якій проголошується як завдання шляхом освіти сприяти повазі прав і свобод людини і забезпеченню загального і ефективного визнання і здійснення їх як серед народів держав-членів Організації, так і інших держав Європи [2]. У ст. 26 п. 2 вказаної Декларації позначено: «Освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особи і збільшення поваги до прав людини і основних свобод. Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості і дружбі між усіма народами, расовими або релігійними групами і повинна сприяти діяльності Організації Об'єднаних Націй по підтриманню миру» [3].

Право на освіту передбачене в Женевській декларації прав дитини 1924 року [4], Декларації прав дитини [5], прийнятій Генеральною Асамблеєю 20 листопада 1959 року. В останній зазначено, що дитина має право на здобуття освіти, яка має бути безкоштовною і обов'язковою, принаймні на початкових стадіях.

20 листопада 1989 року Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію про права дитини [6]. Її називають «світовою конституцією прав дитини», що оголосила початкову освіту не тільки безоплатною, а й обов'язковою. Верховна Рада України ратифікувала Конвенцію 28 лютого 1991 року,

УДК: 341.231.14

НЕВАРА Лілія Михайлівна,

кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин Київського національного
університету імені Тараса Шевченка.

© Л. Невара, 2016

а з 27 вересня того ж року вона стала складовою законодавства України. В такий спосіб Україна взяла на себе зобов'язання створювати для дитини безпечні та сприятливі умови, забезпечивши доступ до високоякісної освіти та охорони здоров'я [7].

У Міжнародному пакті про громадянські і політичні права 1966 р. [8] йдеться про те, що кожна дитина має право на необхідні заходи захисту з боку її сім'ї, суспільства і держави (ст.24). Право кожної людини на освіту визнається й Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. [9] Так, ст. 13 містить положення про те, що держави, які беруть участь у цьому пакті, визнають право кожної людини на освіту. Вони погоджуються щодо того, що освіта повинна дати можливість усім бути корисними учасниками вільного суспільства, сприяти встановленню взаєморозуміння, терпимості й дружби між усіма націями і всіма расовими, етнічними та релігійними групами і допомагати ООН у її зусиллях з підтримання миру (п. 1). Держави згодні також, що для повноцінного здійснення цього права:

а) початкова освіта має бути обов'язковою і безплатною для всіх;
б) середня освіта повинна бути відкритою і доступною для всіх;
в) вища освіта має бути доступною для всіх, з урахуванням здібностей кожного (п. 2). У п. 4 йдеться про свободу вибирати для своїх дітей не тільки державні, а й інші, приватні школи (заклади).

Іншим важливим міжнародно-правовим джерелом права на освіту є положення Конвенції ЮНЕСКО про боротьбу із дискримінацією в галузі освіти 1960 р. У ст. 1 Конвенція встановлює, що термін «дискримінація» охоплює будь-які розрізнення, винятки, обмеження чи переваги, зокрема, за ознакою раси, мови, релігії, національного походження, що має на меті або наслідком знищення чи порушення рівності в галузі освіти [10].

Більша частина міжнародно-правових документів містить формулювання принципу рівноправ'я і заборони дискримінації при реалізації права на освіту. Відповідно до ст. 5 Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. [11] держави-учасниці зобов'язалися заборонити і ліквідувати расову дискримінацію у всіх її формах, особливо в процесі здійснення права на освіту і професійну підготовку.

Євроінтеграційні процеси викликали появу нових пріоритетів у сфері вищої освіти, які визначають освітню політику як окремих держав, так і наддержавних інституцій, оскільки глибинні явища інтеграції не обмежуються кордонами країн або адміністративних територій [12].

Для вдосконалення європейської освіти за єдиними стандартами було підписано Римську угоду 1957 року [13], в якій ставилися принципово нові завдання: приведення національних законодавств у сфері освіти до загальноєвропейських норм, розширення доступу до вищої освіти, підвищення академічної мобільності студентів і їх затребуваності на ринку праці, створення довгострокових систем навчання. З часом ці ідеї були розвинені в рішеннях конференцій міністрів освіти європейських держав, зокрема в Маастріхтському договорі 1992 р. (угода про утворення Європейського Союзу) [14].

Важливим фактором подальшого розвитку університетської науки та освіти є принципи академічних свобод і автономії, гармонізації процесу освіти і науково-дослідної роботи, насамперед, з національними системами вищої освіти європейських країн. Зазначені принципи зафіксовані в міжнародних документах — Великій університетській хартії та Лімській декларації академічних свобод і університетської автономії, прийнятій 10 вересня 1988 року у м. Ліма. У Декларації запропоновані визначення важливих термінів:

«академічна свобода» - це свободи членів академічної спільноти, особисто або колективно, у заняттях, розвитку і поширенні знань шляхом науково-дослідної роботи, вивчення, обговорення, документування, виготовлення, створення, навчання, викладання, писання;

«академічна спільнота» включає усіх осіб, які навчають, вчать, займаються науково-дослідною роботою і працюють у вищому навчальному закладі;

«автономія» - це незалежність вищого навчального закладу від держави та інших суспільних сил приймати рішення стосовно внутрішнього управління, фінансів, адміністрації встановлювати власну лінію поведінки у сфері освіти, науково-дослідної роботи, викладання й інших пов'язаних з цим видах діяльності.

Положення Лімської декларації будуються на міжнародних стандартах у сфері прав людини, які були прийняті ООН та іншими міжнародними організаціями: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права та інші.

У 1986 році Болонський університет звернувся до провідних університетів Європи з пропозицією скласти Велику хартію університетів, яку з ентузіазмом підтримала наукова, освітянська та політична еліта Європи.

18 вересня 1988 року під час урочистостей, присвячених 900-річчю Болонського університету - альма-матер європейської вищої освіти, 7- ректори 430 університетів в урочистій обстановці у присутності багатьох представників громадськості, урядовців та духовенства підписали Велику хартію. Цей документ окреслює фундаментальні принципи, якими мають керуватись університети, щоб забезпечити розвиток освіти та інноваційний рух у світі, який швидко змінюється. Метою документу стало відзначення найважливіших цінностей університетських традицій і сприяння тісним зв'язкам між університетами Європи. Оскільки цей документ має універсальну спрямованість, його можуть підписувати також університети з інших регіонів світу [15].

У 1997 році під егідою Ради Європи і ЮНЕСКО було розроблено і прийнято Конвенцію про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабонська конвенція від 11 квітня 1997 року). Головна ідея Конвенції – надати всім людям Європейського регіону можливість повною мірою користуватися джерелом різноманіття систем освіти, максимально полегшити жителям кожної держави й учням навчальних закладів доступ до освітніх ресурсів інших держав. Сторони підтвердили той факт, що право на освіту є одним з прав людини і що вища освіта є виключно цінним культурним і науковим надбанням як для кожної людини, так і для суспільства, що потребує всемірної поваги. Також, сторони підтвердили значення принципу автономії навчальних закладів та необхідність затвердження і захисту цього принципу. Лісабонську конвенцію підписали 43 країни. Україна підписала та ратифікувала цей документ 3 грудня 1999 року.[17]

Під час святкування 800-річчя паризького університету Сорбона 25 травня 1998 року, міністрами освіти чотирьох країн, а саме: Франції, Німеччини, Великобританії та Італії, – було підписано Сорбонську декларацію [18]. Метою декларації стало створення спільних положень стандартизації Європейського простору вищої освіти, де слід заохочувати мобільність як для студентів і випускників, так і для підвищення кваліфікації викладачів, адміністрацій вищих навчальних закладів. Крім того, вона повинна була забезпечити відповідність кваліфікацій сучасним вимогам на ринку праці. Зі свого боку, європейські вищі навчальні заклади взяли на себе завдання та головну роль у створенні Європейського простору вищої освіти.

Продовженням процесу зближення і гармонізації системи освіти країн Європи виявилось підписання 18 червня 1999 р. Болонської декларації (Італія) [19], яку підписали міністри освіти 29 країн. Метою Болонської угоди є створення єдиного європейського простору вищої освіти спрямованого на встановлення спільної для країн-учасниць системи наукових ступенів, циклів освіти, системи оцінювання та контролю знань. Підписання даної декларації також мало сприяти мобільності студентства, викладачів, науковців та адміністративних працівників системи освіти задля забезпечення їх плідної співпраці. На сьогодні підписали Декларацію 47 країн із 49, які ратифікували Європейську культурну конвенцію Ради Європи 1954 р. Таким чином, цілі Сорбонської декларації були закріплені. Держави-учасниці і підтвердили готовність взяти на себе зобов'язання підвищити конкурентоспроможність європейського простору вищої освіти, підкреслюючи необхідність збереження незалежності і самостійності всіх вищих навчальних закладів. При цьому, країни-учасниці зберігають право на самобутність та національні особливості змісту освіти. Болонський процес декларовано як добровільний, багатоваріантний, гнучкий, відкритий та поступовий. Метою Болонського процесу є структурне реформування національних систем вищої освіти європейських країн, зміна освітніх програм і проведення необхідних інституційних перетворень у вищих навчальних закладах Європи, спрямований на інтеграцію європейського освітнього простору з метою підвищення конкурентоздатності освітніх послуг та забезпечення нагальних потреб сучасного суспільства [20].

Країни-учасниці цим актом узгодили спільні вимоги, критерії та стандарти національних систем вищої освіти й домовилися про створення єдиного європейського освітнього простору. Декларація закріпила такі ключові положення[21]:

«1. З метою встановлення єдиних вимог до визнання дипломів про освіту розробити чітку уніфікацію документів про освіту, які підтверджували б рівень та якість засвоєних знань.

2. Запровадити дворівневу систему освітньо-кваліфікаційних рівнів – бакалавр і магістр. Бакалавр – фахівець, який може працювати за фахом або продовжити освіту, перейшовши на другий ступінь – у магістрат. Ступінь магістра передбачає наявність глибших фундаментальних знань студента й орієнтує його на наукову кар'єру. Навчання на першому циклі повинне становити 3-4 роки, на другому – 1-2 роки. Післядипломна освіта здійснюється в докторантурі, що дає можливість

здобути вчений ступінь доктора наук після 7-8 річного навчання. У державах-учасницях повинен бути один докторський ступінь, наприклад, доктор філософії у відповідних сферах знань – природничі, економічні, соціогуманітарні тощо.

3. Створити систему кредитів відповідно до європейської системи трансферу оцінок (ECTS). Кредитами називають умовні одиниці, в яких визначається об'єм освіти. Акумулятивна система дає можливість врахувати всі досягнення студента, не тільки навчальне навантаження, а й участь його у наукових дослідженнях, конференціях, олімпіадах тощо. Завдяки накопичувальній системі студент зможе вступити до університету однієї країни, а закінчити його в іншій; змінити під час навчання університет або обрану спеціальність; закінчити навчання на будь-якому етапі, здобувши ступінь бакалавра або магістра, продовжити освіту в зручній для себе період життя. Така накопичувальна система кредитів здатна працювати в рамках концепції «навчання протягом усього життя».

4. Посилити мобільність студентів, викладачів, адміністрації вищих навчальних закладів. Для усвідомлення й затвердження конкурентоспроможності своїх знань і умінь кожен студент повинен мати можливість проходити стажування за кордоном. Завдяки цьому, в основному вищому навчальному закладі він може скоротити кількість годин, які заплановано на вивчення іноземних мов. Мобільності студентів сприяє цілеспрямована підготовка до складання мовних тестів. Розширити мобільність викладацького та іншого персоналу шляхом зарахування періоду часу витраченого ними на роботу в Європейському регіоні.

5. Розробити та запровадити єдині порівнювані критерії і загальні методології для вищих навчальних закладів усіх європейських країн. Нині країни Європи інтенсивно працюють над створенням мережі агентств із контролю якості та акредитації. Передбачається заснувати акредитаційні агентства, незалежні від національних урядів і міжнародних організацій. Оцінка студентів ґрунтуватиметься не на тривалості або змісті навчання, а на знаннях, уміннях, навичках, набутих випускниками. Одночасно з цим буде встановлено стандарти транснаціональної освіти.

6. Привести вищу освіту в різних країнах до єдиних стандартів. Це стосується розроблення схожих навчальних планів, тренінгів, досліджень.

7. Розробити та впровадити в життя концепції безперервного навчання, яке дає змогу людині отримати протягом життя декілька дипломів і вчених ступенів, а університету – значно поліпшити фінансово-матеріальне забезпечення за рахунок надання інформаційно-матеріальної бази для охочих продовжити навчання.

8. Запровадити партнерство студентських організацій та офіційних освітніх інститутів.

9. Підвищити привабливість і конкурентоспроможність європейської освіти.

10. Запровадити єдині вимоги до працевлаштування випускників, а саме: знання випускників вищих навчальних закладів повинні бути застосовані й використані на користь як народу своєї країни, так і інших країн Європи. Для визнання кваліфікацій планується використовувати додатки до диплома, рекомендовані ЮНЕСКО».

Важливим є той факт, що ініціатива щодо запровадження Хартії виходила не від політичних кіл, а від самих університетів і саме вона заклала фундамент подальшого розвитку університетів як центрів знань, досліджень, культури та прогресу.

Варто зазначити, що освітній проект Болонського процесу відкритий до зовнішнього світу. У реформуванні системи вищої освіти беруть участь не лише країни-члени Євросоюзу, а й країни Азії, Балканські країни, а також східноєвропейські країни пострадянського простору.

Так, 17 січня 1997 року глави урядів Азербайджану, Вірменії, Білорусі, Казахстану, Киргизії, Молдови, Росії, Таджикистану підписали пакет документів щодо формування єдиного (загального) освітнього простору СНД (Співдружності Незалежних Держав) [22]. А в листопаді 1998 року уряди Республіки Білорусь, Республіки Казахстан, Киргизької Республіки, України, Російської Федерації – угоду про визнання еквівалентності освітніх документів [23].

Величезну практичну зацікавленість представляє «Всесвітня декларація про вищу освіту для XXI століття: підходи та практичні заходи». Цей документ позитивно оцінює процес розвитку світової вищої освіти у другій половині XX ст. і визначає основні заходи покликані зберегти та примножити успіхи освіти на нове століття. Декларація визначає принципово нові підходи до розвитку вищої освіти та шляхи зближення з практичною професійною діяльністю. Здійснити перехід до навчання, направлено на розвиток навичок та здібностей, пов'язаних з комунікацією, творчим і критичним аналізом, незалежністю мислення та колективної праці. Крім того, спеціаліст з вищою освітою має бути не тільки професіоналом у своїй справі, а й бути соціально відповідальним, активним членом сучасного суспільства та сприяти розвитку рівноправ'я та справедливості.

Під егідою ЮНЕСКО були також розроблені і прийняті інші міжнародно-правові акти. Наприклад, Міжнародні конвенції про визнання навчальних курсів, дипломів вищої освіти та вчених ступенів: в державах Латинської Америки та Карибського басейну 1974 р.; в арабських і європейських державах басейну Середземного моря 1976 р.; в арабських державах 1978 р., в країнах європейського регіону 1979 р.; в країнах Африки 1981 р.; в країнах Азії і Тихого океану 1983. Іншими прикладами є Конвенція про технічну і професійну освіту 1989 р. та Конвенція про визнання кваліфікацій щодо вищої освіти у європейському регіоні 1997 р.

Усі документи ЮНЕСКО ґрунтуються на принципах і нормах, закріплених Статутом ООН, Загальною декларацією прав людини та іншими документами ООН, що містять нормативні положення, які регулюють освітні відносини в окремій, відносно самостійній сфері освіти, а також закріплюють механізми реалізації цих положень у визначених правових відносинах.

Укладення конвенцій щодо навчальних курсів, свідоцтв, дипломів, ступенів, отриманих в європейських державах було вжито для полегшення доступу до навчальних курсів інших держав, збільшення кількості студентів, що навчаються за кордоном, розширення академічної мобільності, визнання вищої освіти культурним і науковим надбанням.

Одне з визначальних місць у міжнародній системі освіти займає Міжнародна організація праці [24]. Її документи містять міжнародні стандарти права на освіту. Так, у 1970 році в Женеві відбулась Генеральна Конференція Міжнародної організації праці, на якій було запропоновано розробити рекомендації з організації спеціальних програм забезпечення зайнятості і підготовки молоді. Метою цих програм є надання можливості молоді брати участь у діяльності направленої на економічний і соціальний розвиток держави, отримати освіту, кваліфікацію, досвід для полегшення її майбутньої економічної діяльності протягом тривалого часу [25].

У 1975 році Генеральна Конференція Міжнародної організації праці прийняла конвенцію, що вміщує рекомендації про розвиток людських ресурсів, професійну орієнтацію та професійну підготовку. Конвенція закріпила положення про зобов'язання кожного члена МОП розробити та вдосконалити системи загальної і професійно-технічної освіти, шкільної і професійної орієнтації та професійної підготовки з метою підвищення здібностей окремої особи усвідомлено (особисто або колективно) впливати на виробниче і соціальне середовище.

Таким чином, можна стверджувати, що Міжнародна організація праці визначає стандарти в галузі освіти й зайнятості молоді, розвитку людських ресурсів.

Спираючись на вищевикладене, можна зробити висновок, що в умовах глобалізації суспільного розвитку формується нова ера взаємодії між націями, народами, державами. Інтенсивно розвивається міжнародний освітній простір, тому світове співтовариство прагне до створення глобальної стратегії освіти людини незалежно від місця її проживання й освітнього рівня. Усі країни об'єднують розуміння, що сучасна освіта має стати міжнародною; шкільна й університетська освіти набувають рис полікультурної освіти, яка розвиває здатність оцінювати явища з позиції іншої людини, різних культур, іншої соціально-економічної формації, створює полікультурне середовище.

1. Європейська культурна конвенція 1954 року. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_213. - Назва з екрану.

2. Загальна декларація прав людини. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_015. - Назва з екрану.

3. Там само.

4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/child/>. - Назва з екрану.

5. Декларації прав дитини. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021- Назва з екрану.

6. Там само.

7. Кремень В. Міжнародні нормативно-правові акти про освіту та їхній вплив на формування державної політики в галузі освіти України. Віче, № 14, липень 2012.

8. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права // Права людини. Міжнародні договори України. Декларації, документи. 2-е вид. / Упор. Ю.К. Кучеренко. - К.: Юрінформ, 1992. - С. 36-58.

9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права // Права людини. Міжнародні договори України. Декларації, документи. 2-е вид. / Упор. Ю.К. Кучеренко. - К.: Юрінформ, 1992. - С. 36-58.

10. Кодекс законів про працю. Документ 322-08, поточна редакція — Тлумачення від 15.10.2013. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995-105>. - Назва з екрану.

11. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 р. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_105. - Назва з екрану.
12. Євтух М.Б., Тернтьєва Н.О. Український вектор у розвитку європейської університетської освіти. Освітологічний дискурс, 2014, № 4 (8). ISSN Online: 2312-5829.
13. Договір про заснування Європейської Спільноти. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_017. - Назва з екрану.
14. Договір про Європейський Союз. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_029. - Назва з екрану.
15. Центр міжнародних проєктів НДІ прикладних інформаційних технологій. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://euroosvita.net/?category=17&id=1049>. - Назва з екрану.
16. Конвенція про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_308. - Назва з екрану.
17. Астахов В.В. Освітнє право. Конспект лекцій. Х.: Вид-во НУА, 2011. - 143 с.
18. Центр міжнародних проєктів НДІ прикладних інформаційних технологій. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://euroosvita.net>. - Назва з екрану.
19. Спільна декларація міністрів освіти Європи "Європейський простір у сфері вищої освіти". [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_525
20. Вища освіта. Інформаційно-аналітичний портал про вищу освіту в Україні та за кордоном. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://vnz.org.ua/bolonskyj-protses>
21. Кремень В. Міжнародні нормативно-правові акти про освіту та їхній вплив на формування державної політики в галузі освіти України. Віче, № 14, липень 2012.
22. Угода про співробітництво з формування єдиного (загального) освітнього простору Співдружності Незалежних Держав. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/997_187.
23. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Російської Федерації про взаємне визнання та еквівалентність про освіту і вчені звання. [Електронний ресурс]: Веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/643_124.
24. Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. [Електронний ресурс]: - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
25. Там само.

On Sources of International Educational Law

Summary

International Education Law is a new emerging branch of legal norms which to the date lacks a coherent approach and methodology of research. That is why it is of utmost importance to identify primary and secondary sources which regulate international relations in this area.

The international education law is built and elaborated on the right of every person to education. This right has been acknowledged as early as in the Universal Declaration of Human Rights of 1948. Further on the right has been provided for in International Covenant on Civil and Political Rights of 1966. Moreover, international instruments forbidding different types of discrimination contain specific provisions banning discrimination in the field of education and in particular in access to primary education. Therefore, all states undertake to ensure an unimpeded access to primary education for all, access to secondary education for all and access to higher education depending on capabilities and skills of any individual.

The article deals with other sources of international education law. It surveys regional documents of non-binding legal nature. Although those belong to a category of the so called "soft law", they are built on principles which if implemented shall ensure academic mobility, autonomy and the best application of skills of academic staff throughout the world.